

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Promemorian Tillfälliga bestämmelser om viss smittbärarpenning med anledning av sjukdomen covid-19

(S2020/05402/SF)

Förslaget till förordning om viss förebyggande sjukpenning och viss smittbärarpenning med anledning av sjukdomen covid-19

Försäkringskassan tillstyrker förslaget men vill betona att ändringarna och tilläggen som föreslås nedan är nödvändiga för att ge myndigheten förutsättningar att tillämpa de nya bestämmelserna. Försäkringskassan vidhåller de synpunkter som lämnades i remissyttrandet över promemorian *Tillfälliga bestämmelser om förebyggande sjukpenning med anledning av sjukdomen covid-19*, och tillägger följande.

5 §

Av bestämmelsen framgår att den närstående ska *ha beviljats* assistansersättning. Försäkringskassan konstaterar alltså att den som utför personlig assistans i avvaktan på beslut (jfr 51 kap. 7 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB) om assistansersättning inte har rätt till viss smittbärarpenning trots att den närstående senare beviljas förmånen för den tiden.

Det behövs en definition av vad som i förordningen avses med *arbetad tid*. Försäkringskassan utgår annars ifrån att arbetad tid även avser beredskapstid och väntetid och att det inte ska göras någon omvandling av sådan tid. En ytterligare aspekt är vad som gäller för anställd tid när den försäkrade inte utför assistans i strikt mening, t.ex. vid tid för utbildning, sjuklön, arbetsledning m.m.

Försäkrade som utför personlig assistans åt en närstående som har insatsen biträde av personlig assistent enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, ska inte omfattas av rätten till viss smittbärarpenning. Det finns dock ingen tydlig förklaring till varför man gjort denna avgränsning. Försäkringskassan vill framhålla att det därmed finns en risk att myndigheten får in många ansökningar från försäkrade som tillhör gruppen ”assistenter enligt LSS” vilket får till följd att dessa ansökningar måste avvisas/avslås. Det kan också bli problematiskt med närstående som har både assistansersättning och personlig assistans enligt LSS (t.ex. vid tillfällig utökning av personlig assistans).

I bestämmelsen anges att ”smittbärappenning enligt första stycket lämnas inte till den som är personlig assistent för tid när assistansersättning inte lämnas enligt 51 kap. 5 § socialförsäkringsbalken. Sådan smittbärappenning lämnas inte heller till försäkrad för tid som den närstående får sluten vård vid en vårdinrättning”.

Försäkringskassan anser att detta villkor är överflödigt och att det endast tillför mer komplexitet till myndighetens bedömningar. Eftersom assistans i regel inte lämnas vid sjukhusvistelse torde det vara inte vara möjligt att annat än i undantagsfall arbeta som assistent då, vilket i sin tur är ett rekvisit för att beviljas viss smittbärappenning. För att kunna beviljas viss smittbärappenning måste assistenten redan på grund av kraven i de första styckena i bestämmelsen ha arbetat minst 80 timmar under tid när den närstående inte får sjukhusvård. Det framgår inte heller av bestämmelsen vilken tidshorisont som avses. Under hur lång tid ska den närstående ha vårdats på sjukhus eller liknande institution för att den försäkrade inte ska ha rätt till viss smittbärappenning? Om det dessutom är så att den försäkrade ska arbeta när den närstående vårdas på institution, och därefter åter utföra personlig assistans eller närståendevård, finns det en risk att den närstående smittas. Försäkringskassan förordar att endast i de fall den närstående vårdats på sjukhus eller liknande institution under en hel kalendermånad ska rätt till viss smittbärappenning inte finnas.

16 §

I bestämmelsen anges att det av ansökan ska framgå bl.a. att vård skett i enlighet med 5 § tredje stycket i förordningen. Uppgifterna ska lämnas på heder och samvete. För synpunkter om 5 § tredje stycket, se kommentaren under 5 §.

Införandet av olika stöd och förmåner utifrån situationen med covid-19 sker av förståeliga skäl skyndsamt och med stor tidsbrist. Det finns därmed en förhöjd risk för felaktiga utbetalningar, såväl omedvetna som medvetna. Det är viktigt att det finns förutsättningar för Försäkringskassan att genomföra efterkontroller och att ge bra förutsättningar för att redan i ansökningsförfarandet minimera risken för felaktiga utbetalningar. För att minska risken för felaktiga utbetalningar är det av vikt att Försäkringskassan har tillgång till ett tillräckligt beslutsunderlag. Försäkringskassan förordar därför att kraven i 5 § i förordningen (som hänvisar till 2 § andra stycket) ska styrkas med ett intyg från arbetsgivaren. Ett beslutsunderlag som består av läkarintyg, ett intyg från arbetsgivaren och sökandens försäkran på heder och samvete ger enligt Försäkringskassans mening sammantaget ett mer robust beslutsunderlag.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Försäkringskassan anser att det bör regleras under hur lång tid det ska vara möjligt att ansöka om ersättningen efter att förordningen har upphört.

Vissa formuleringar i promemorian som bör korrigeras

Sidan 10 och 22. ”Förslaget är att anhöriga till personer i riskgrupp som har beviljats mer än 20 timmar assistans per vecka och som får statlig assistansersättning ska omfattas.” Detta är en felaktig beskrivning. Den som beviljats personlig assistans enligt LSS beviljas ofta fler än 20 timmar assistans per vecka. Det borde stå ”Förslaget är att anhöriga till personer i riskgrupp som har ansetts behöva personlig

assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för grundläggande behov och som får statlig assistansersättning ska omfattas.”

”Detta innebär att behovet för den närstående av personligt utformat stöd ska uppgå till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka.” Det borde stå. ”Detta innebär att behovet av *personligt utformat stöd för grundläggande behov ska uppgå till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka.*”

Sidan 11. Det görs en koppling mellan slutenvård och korttidsboende. Detta tillför mer komplexitet till bedömningarna eftersom assistansersättning i dag i vissa fall betalas ut när den försäkrade vistas på korttidsboende, eftersom korttidsboendet inte tillgodoser den försäkrades behov. Det finns ingen bestämmelse som uttryckligen förbjuder utbetalning av assistansersättning för sådan tid, även om omvårdnad ska ingå i insatsen.

Övriga synpunkter

Försäkringskassan ser att med anledning av den osäkerhet som anges i promemorians avsnitt 6.1 om konsekvenser för statens budget, avseende volymer av anspråk, samt avsnitt 6.2 om Försäkringskassan, kommer myndigheten att behöva anpassa sin kapacitet och verksamhet till de nya förutsättningarna utifrån de medel som tilldelas myndigheten.

Försäkringskassan gör också bedömningen att det utifrån verksamhetskonsekvenser av rådande pandemi, implementering av tidigare beslutade reformer kopplade till covid-19, begränsad resurstillgång och tidsbrist är möjligt att ta emot och hantera anspråk, tidigast i slutet av augusti 2020.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Nils Öberg i närvaro av överdirektören Maria Rydbeck, avdelningscheferna Michael Erliksson och Ulrika Havossar, verksamhetsområdescheferna Gerda Lind och Marcus Nordlund, utvecklingsstrategen Viktor Karlsson, verksamhetsutvecklaren Carolin Jarlehag, samt rättsliga experterna Fredrik Sellberg och Emelie Werme, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Emelie Werme